

As homenaxes

Unha persoa coa traxectoria de Manuel María tiña que deixar unha importante pegada na súa terra, Galiza, e no seu pobo. En vida foron innumerábeis as homenaxes e premios que recibiu, mais a mellor homenaxe que lle podemos facer todos é seguir lendo a súa obra: recitar os seus poemas, representar as súas pezas teatrais, lermos as súas narracións, viaxar da man dos seus artigos por maravillosos lugares, etc.

1 Xurxo Souto dedicoulle o seguinte artigo no xornal *La Opinión de A Coruña* uns días despois da súa morte:

A palabra de Manuel María

Xurxo Souto

Digo Manuel María e digo amizade e gratitude infinita. Neste tempo de despedida, a carón do seu nome, vande tamén o profundo sentimento de orfandade que deixa a perda d'un verdadeiro mestre.

Manuel María, un poeta fundamental na literatura galega do século XX. E, sobre todo, un ser excepcional que, para a nosa fortuna, foi secado desta cidade e chamado A Coruña toda coa súa palabra.

Lembro a derradeira vez que o viestes, hai pouco máis dunha semana, no hospital. Como sempre, ritos, solomas, risadas, emocionacións a cita. Falamos —perláis—, falamos do seu amigo Cebo Emilio Ferrero, da intensidade lírica do poeta de Colares, da fidelidade taspain que tiña para amur versos de escarrio, e da súa máis fabulosa e máis arte de escribir cabaleirada. Dicoille que tiña pensado ir á memoria da Nosa Señora da Penita, nos castiños do Garín, e ríatome, emocionado o seu encontro en Coimbra con Toga, o actor das comas máis fermosas das montañas galegas de Trasmonteiras. Despois tiramos con San Andrés de Teixido, e souben de Manuel Miragall, un croqui, charanga de música —como al gaitista diti— que meaba con escopen ao lombo, desde que un remeiro luto subira á Capelada para lle robar o diñeiro da colecta. Houbo tamén tempo para as novidades literarias. O argumento foi Territorio de desamparado, de charanga-corálles Miguel Anxo Fernán Vello, un libro que, segundo Manuel, vinde e significa, tras dunha etapa de predomínio estético-culturalista, o remcontro coa palabra social na poesía galega.

Citer este encontro persoal, porque —como dixo Miragall Ferrer— eu son o exemplo que meba a rian todo. Estas comas que coñece, miles de persoas poden sentir experiencias parecidas: minutos de comenza a rabalar a fidelidade. Él era o plus vital do mestre. Fírmalo como expresamente na súa poesía fínde tío e respóndeme: "Diálogo persoal a persoa' face a face", por todas as parroquias de Galiza' legadas e casais". Un proxecto que cumpría en plenitude e que o condensa, polo carón das máis heráldicas, ata a subolaria.

Por iso, estes días, as honras fíndelas convertéronse na apoteose da palabra amizade. Antes de dicir, máis tamén de inmenso orgullo, ao cumprirse o decoro e o carilo con que Manuel foi

Manuel María.

honrado tamén no momento da despedida. O xoves e o venres, miles de persoas acudiron a darlle o derradeiro adeus ao seu corpo envolto na bandeira galega, coa estela venedeira segurade el gaitaba, no Parque de Galegos Ilustres, en San Domingos de Bonaval. Ben perto á súa Rosalía. Nas salvas conxugas, poetas, autores, músicos acompañan a súa palabra. No senta do venres o cadávero foi conducido ata a súa vila natal: Outeiro de Rei. E crebíronse o fúncral, na capela de Santa Isabel, a carón do Miño, a comela que o propio Manuel fíxo restaurar co único argumento de seus versos.

Manuel María, o mestre da Casa de Hortas, que desde moi novo foi consciente dun grande poder de que era poseedor: a palabra.

Palabra lírica disposta a comprometerse, ao cruce escuro da posguerra, coa lingua do seu

país. Palabra iluminada que foi capaz de facer agromar todo un cosmos: a Terra-Cha.

Palabra firme, constante, militante, sempre ao servizo dos que sufrim no mundo, principando por este mundo de plácido que se chama Galiza.

Digo Manuel e digo gratitude infinita.

Manuel María, que nos frescos mebares coa súa palabra. Abreolado seus per tal heráncia.

A luz resucitada

De toda a súa obra, inmensa, permitíronme que escolli como homenaxe un dos poemas do libro *A luz resucitada*, o dedicado a Salta, a compañeira. Un díctico de soltar para quen tan que vivir con tanta asonada:

"Non sé como agradecer tanta ternura, tantas días usados en comón, tantas horas de plenitude, tanta beleza que enmarchos en rian,

tanta luz ganada simplemente en ofirme oroficador: oficio duro, doce, final e inevitábel. Eu só teño, para coñecer a rian súa e inmarcescible primavera, esa radiancia ofuzada sarracilante, coada, a unha carnela e as palabras orachas e acollas que tantas fíndez nas rian poemas".

a) Que cualidades resalta Xurxo Souto de Manuel María?

b) Que quere dicir cando indica que o poder de Manuel María está na "palabra"?

c) De que falaron Xurxo Souto e Manuel María cando se viron?

d) Que elementos coñeciches nesta unidade da obra de Manuel María que se resalten no artigo?

e) No artigo dise que Manuel María foi honrado no Panteón de Galegos Ilustres. Busca datos sobre este lugar: onde está, por que se chama así, quen está enterrado alí, etc.

2 Imos elaborar, en grupos de 3 ou 4, un Alfabeto de Manuel María. Como o facemos? Poremos unha palabra (substantivo, adxectivo, verbo, adverbio, etc.) que pensemos que teña relación coa súa persoa ou obra; a ser posíbel que comece por esa letra do alfabeto. Por exemplo, pola letra S que se identifique con Manuel María poderíamos poñer SALETA. Podedes rematalo cun verso do escritor ou con algunha frase que o lembre.

Despois entre toda a clase eliximos unha palabra das de todos os grupos por letra. Argumentaremos para defender a de cada grupo e elixiremos a que máis nos guste.

¡Manuel María...	A _____	B _____
C _____	D _____	E _____
F _____	G _____	H _____
I _____	L _____	M _____
N _____	O _____	P _____
Q _____	R _____	S aleta _____
T _____	U _____	V _____
X _____	Z _____	

O idioma é a vida!

unidade didáctica ESO unidade didáctica ESO unidade didáctica ESO

manuel manuel manuel
maría maría maría

asociación de escritores
en lingua galega

Confederación Intersindical Galega
ENSINO

A MESA POLA
NORMALIZACIÓN
LINGÜÍSTICA